Година I — 26 августа — ЦЕТИЊЕ — 8 септембра 1942. — Бр. 49

ИЗЛАЗИ уторником и суботом
УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА Његошева Бр. 7 ЦЕТИЊЕ

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

УРЕЂУЈЕ ОДБОР
РУКОПИСИ СЕ НЕ ВРАЋАЈУ
ТЕЛЕФОН УРЕДНИШТВА БРОЈ 64
ПРЕТПЛАТА: МЈЕСЕЧНО Lit. 8·— ПОЈЕДИНИ БРОЈ Lit. 1·—

ЛИСТ ЗА НАЦИОНАЛНУ ПОЛИТИКУ, КЊИЖЕВНОСТ И ПРИВРЕДУ

НАРОДНИ УНИВЕРЗИТЕТ

Криво учење које је наш народ кошшало безбројних жртава, материјалних, физичких и моралних, оставило је језиве трагове и духовну пустош на свим странама. Народ, преварен и сатрвен, превија се у болном грчу и тражи савјет, утјеху и духовно ослобођење. Овдје се заиста, са правом, могу употребити Његошеви стихови, који у својој немоћи вапије:

„Да је игдје брата у свијету,
Да пожали ка да би помога!"

Ако смо браћа и људи, којима лежи на срцу народни опстанак и његова будућност, не смијемо губити ни један минут у времену. Имамо велики број интелектуалаца са високим образовањем и свестраном спремом. Имамо добрих и убједљивих говорника чија жива ријеч чудесно покреће успаване душе, диже из апатије и враћа вољу за живот. Тај свој богомдани дар који утиче као мелем на душу, они су дужни употребити на добро свог народа, — сада или никада!

Ријеч је да наши познати таленти гину од досаде, падају у чамотињу и траже разоноду у ситним друштвеним шалама, у часу када су народу потребни као насушни хлеб.

Морамо што прије организовати народни универзитет. Изабраши најбоље међу добрима и упутиши групно међу народ: два љекара, два професора, два правника, два инжењера, два агронома и два свештеника. Скинути им дневне бриге и омогућити животи. Сташвиши им на расположење превозна средства и као 12 апостола послаши од града до града, од села до села, од мјеста до мјеста. Нека живом ријечи и мисионарском ревношћу болесног лијече, залуталог савјетују, немоћног тјеше, успаваног буде, посрнулог дижу. Нека сваки кушак наше земље обиђу по неколико пуша у години, савјесно, доследно и упорно! Нека народ осјети да има неко ко ће му се у невољи наћи и да господа нијесу само зашто да господски живе на рачун народа.

Користи коју би овакав посао донио заслужује сваку материјалну жртву.

Надамо се да ће значај овог нашег предлога правилно схватити наш Национални одбор и да ће што прије привести у дјело ову нашу замисао. А.

Аргентина гласа за мир

Данас је аргентинском претсједнику Кастиљу предат плебисцит мира са милион потписа аргентинских грађана који су на тај начин манифестовали своје слагање са владином политиком.

Снабдијевање Цетиња огријевним материјалом

Већ сада искрсло један важан и тежак проблем како да се Цетиње осигура са огријевним материјалом. Овај проблем отежавају, поред слабе шумовитости цетињске околине, нарочито климатске и спорашајне прилике самог Цетиња.

Климатске прилике су врло неповољне услед велике количине водених талога-кише и снијега. Количина свих талога за периоду 1927 до 1940 т. ј. за 14 година износи просјечно годишње 4202 м/м, а то је нападно велика бројка. У години 1937 водени талози у Цетињу достигли су чак висину од 6664 м/м, а то је и максимум за споменуту периоду. Услед велике зрачне влаге, ниво више него због надморске висине (665), Цетиње је релативно врло хладно већ од половине октобра па све до половине или чак до краја априла. За овај годишњи отсјек од пуних 6 мјесеци средња дневна температура износи кроз горе наведених 14 година (1927-1940) 4°,49, док средња годишња температура износи 11°,03. Максимална пак температура износи је просјечно — 16°,49, а максимална 34°,13 па се овдје најбоље виде нападно велике крајности у максималној годишњој разлици температуре, која износи 50°,62

Поред неповољне климе и скупог огријева Цетињани трпе још већу невољу због неудобних станова. Нешто сиромаштво, а нешто немарност и неразумијевање кућевласника да своје куће снабдију са основним потребама, и како их релативно скупо изнајмљују, отежавају околности и појачавају страх пред наступом хладних зимских дана. Старе куће зграде са дебелим зидовима пуним влаге, услед лоше изолације и вестручне изградње, тешко се загријавају током зиме, па то изискује знатно веће топлотне средстве, па и обилно дрвље.

Удаљеност Цетиња од већих шумских комплекса, утјеловљена и писана, слабашности тост околине и немиљосрдно истребљивање готово мало шуме у околини, довели Цетиње у један безизлазан положај због мањка огријевног материјала.

Цетиње са Бијелим и Доњим Крајем имаде 9,800 становника односно 2,6·0 становника по хектару. За једну породицу потребно је просјечно годишње изнајмљивање 12 просторних метара, а укупна потреба за грађанство Цетиња износи 31,800 пр. мет. Дод јући и томе дрво потребно за надлештва, војску, пекарске и трговачке радње, што износи изнајмљивање половину горње бројке т. ј. 16 000 прос метара. Укупна годишња потреба на огријевном материјалу је 47,800 метара односно, округло 50 000 просторних метара.

Ову количину дрвета могуће је добавити још само ове сезоне, али даље није могуће, јер су услед високе цијене дрвету и можетних потреба појединци до крајности исцрпли своје шумице и з брана. Исто су то урадали власници комунадних шума (братственичких, сеоских, племенских) у ближој околини Цетиња, те је све дрво зрело за сјечу искоришћено, па се већ сада иљеђе шуме не искоришћују него чамаке, због чега треба тражити излаза да се исте очувају по сваку цијену.

Удаљенији дјелови среза цетињског због беспућа не могу узети учешће у снабдијевању Цетиња са дрветом. Из осталих шумовитих срезова воде је тешко дрво добављати због недостатка превозних средстава и погонског материјала. Но и у тим срезовима отежава је проналажење шумских комплексима због беспућа. Дакле, на једној страни дрво трпе у огромним количинама, а на релативно незнатној удаљености сијеку се и последњи остаци шуме, па је то у малом сника расположиво добра у свијету.

Како се повећа увоз угља, онда се потребна дрвета знатно умањи. Узимајо да 1 кг. угља средњег квалитета сагриј 6 000 калорија а један кг. дрвета и половину од тога. Просторни метар дрв та тежак је просјечно 500 кг., што значи да једна тона угља може замијенити 4 просторна метра дрвета, односно 1 вагон угља 40 просторних метара. Да задовољимо само под вијетне потребе годишње количине дрвета т. ј 25 000 просторних метара треба увести вишта мање него 625 вагона угља. Ако топлотни еквивалент 1 тоне угља замјењује 4 просторна метра дрвета, онда би требало да 1 кг. угља кошта поставно Цетиње највише 0·60 Л. т. односно 1 тона 600 Лит., па да се употребом угљене количине т. трошиваја дрвета барем за једну половину; међутим услед скупог превоза 1 кг. угља коштаће пуну лиру, те се у том случају неће моћи увести употреба угља тек се дрво потпуно не исцрпи, односно угаљ потјешити.

Ово питање воло је актуелно, па му треба посвјетити свестрану пажњу, како би се дошло до што цјелисходнијег рјешења. Р. Д.

Њемачке и румунске трупе

продрле су преко Керчког мореуза

Британци бомбардовали болнички брод „Аквилеја"

Источни фронт

Битка око Стаљинграда постаје све огорченија. Њемцима је успјело да продру у западна предграђа, гдје се борбе воде по кућама, улицама и трговинама. Град је опкољен са свих страна.

На југу продрле су њемачке трупе са Керчког полуострва преко мореуза на супротну обалу, гдје су са врховне запосједање цијелог полуострва Тамана.

Југозападно од Калуге, код Медина и Ржева на тави и су бољшевици са својим бесплодним нападима, који су сви одбијени са крвавим губицима на совјетској страни.

Ваздухопловство је парализовало саобраћај на Волги у зони Стаљинграда, а [illegible] ога је гађало совјетске аеродроме [illegible] од Волге, новоросијск [illegible] ратијске концентрације [illegible] ном сектору.

Средоземно море

Приликом једног покушаја напада америчких авиона на Крит разорено је 4 Либератора: 2 су разорена од стране њемачких ловаца, а 2 од противавионске одбране острва.

Италијански бомбардери бацили су такође и јуче многобројне разорне и запаљиве бомбе на аеродром Микабу. Из ратних мисија нијесу се вратила 3 италијанска авиона.

3 септембра у 14 часова напали су британски авиони 70 миља од Киренајске обале болнички брод „Аквилеја"; на он што су та гађали из митраљеза бацили су из близине један торпедо, али га нијесу погодили.

Енглески ловачки апарати гађали су из митраљеза неколико рибарских бродића у ширини Сикуљана Марине (Агриђенто), којом је приликом погинуо један рибар, док их је неколико рањено.

Средоземно море

Борбе у [illegible] постаје све жешће, а сукоби све чешћи. Британци их увијек скупо плаћају. Ухваћен је велики број заробљ[illegible] међу којима се налази [illegible] командант 6 новозеландске бригаде.

Ваздухопловство Осовине гађало је концентрације британских блиндираних средстава и моторних возила, колоне за слабдијевање и аеродроме југоазападно од Александрије.

Ваздухопловна акција у централној и западној Европи

Британско ваздухопловство гађало је горњи ток Рајна и град Бремен, гдје су нарочито настрадале станбене зграде, цркве и болнице.

Совјетски авиони су, служећи се мађарским сјанкама у сврху заваравања противавионске одбране напали више мјеста у Мађарској, међу којима и Будимпешту. Ниједан и ни један није био погођен. Погинуло је укупно 8 особа, а 21 је тешко рањено. Погођене су углавном зграде и радничке куће, што је изазвало најјеће негодовање међу становништвом.

Њемачки бомбард ри гађали су са великим успјехом индустријска и саобраћајна постројења на јужној обали Енглеске, а дјелокретне батерије на обали Ла Манша бомбардовале су жестоко град и луку Довер.

Атлантик

У ширини источне обале Сједињених Држава потопила је чека њемачка подморница један трговачки брод средње тоноже и два једрењака. Непријатељски брод покушао је да се брани својим топовима, али је био погођен торпедом, те је потонуо за неколико минута. Два једрењака потопљена су топовским пољом неколико стотина метара од обале. Посаде трију бродова спасиле су се.

Далеки Исток

Американци ће морати да причекају још два мјесеца да би упознали резултате битке код Соломонског острва, то јест све док не прођу административни избори. Орган јапанског обавештајног уреда истакао је да је такозвана сјеверноамерička офанзива у јужном Пацифику одлучена само из унутрашњо-политичких разлога.

Чунгкишка авијација прекинула је своју активност над запосједнутом кинеском територијом још 20 јуна. Ово показује њене слабе борбене могућности. Она је била организована од сјеверноамерчких пилота-добровољаца, а у њен састав улазило је педесетак ловаца и двадесетак бомбардера, што претставља цјелокупну помоћ Сједињених Држава Чанг Кај Шеку.

Шпанија брани тековине фалангистичке револуције

Нови шпански министар иностраних дјела Јордана примио је свој ресор од бившег министра Серано Суњера. Између та два политичара дошло је до срдачног разговора који је трајао два сата Нови министар унутрашњих дјела Перез одмах након примопредаје дужности одржао је говор у којему је истакао да намјерава осигурати јавну безбједност будући да је фалангистичкој револуцији у њеном садашњем стадију потребан мир којега нико не смије ометати. Национални покрет мора се бранити. Свака провокација биће са највишом енергијом сузбијена према прецизним упутама.

Шпански лист „Ариба" коментаришући промјену кабинета тврди да се ради само о смјени гарде. Оваква смена оставља нетакнутом јединство владе, фаланга и војске, тих темељних стубова нације. Лист тврди надаље да је од највећег знач ја чињеница да је генералисимус Франко преузео претсједништво највишег политичког органа. Лист закључује изјавом да шпанска политика, запечаћена крвљу жртава и погинулих, наставља бити на опрезу са руком на балчаку мача.

ЦЕТИЊСКИ ЗАВИЧАЈНИ МУЗЕЈ

ПУКОВНИК Г. БАЈО СТАНИШИЋ

у манастиру Острогу

Први августа... Данас је осванув Острог у знаку велике народне свечаности. Са његових свијех звоника данас су опет, послије неколико мјесеци комунистичке тиме, забрујала звона драгу ријесму љубави и братства, тонилу радосдиу надања и вјере, забрујала слободно и радосно и разлила се црногорским урвинама. Данас су стотине сељака у живописним народним

Пуковник г. Бајо Станишић

ношњама дошле у манастир Острог, да у тој светој лаври Христовој — дочекају, поздраве, ослове пуковника г. Бајо Станишића.

Већ од раноја јутра, почеле су пристизати масе свијета из Вражегрмаца и других околних села. Ту је било сриједи старина и младих момака, озбиљних средовјечних људи и жена, ту је било и разигране дјеце — је. и она желе да виде какав је чика Бајо. Око 10 часова дошао је и Вражегрмачки батаљон на челу са својим командантом капетаном г. Спасојем Радоњићем. Три стотине крпних Вражегрмаца заузели су своје мјесто до почасне чете. Све је било спремно... У ишчекивању...

Тачно у 12 часова и 15 минута стигао је командант г. Бајо Станишић у пратњи својих официра; пала је команда — мирно! Предсједник Вражегрмске општине г. Душан Станковић изашао је пред њим и у неколико топлих ријечи пожелио му добродошлицу:

„Господине пуковниче!

У име Вражегрмске општине, којој се налазим на челу, имам рријетку част да вас поздравим и да вам и овом приликом изразим своје највеће признање. Све муке, патње и борбе кроз које је прошао наш напаћени народ, најзад су крунисане једним несуњивим успјехом, благодарећи такође и вашој истрајности, вашој храбрости, вашој јуначкој дјелности. У име грађанства моје општине, ја вам се захваљујем, г. пуковниче, у овој највећој нашој светињи пред моштима св. Василија Чудотворца — да ћу вам остати вјеран и одан све до послиједњег даха. Како ја — тако и моји Вражегрмци чија осјећања тумачим у овоме часу. У духу тих осјећања ја вам кличем живјели и добро нам дошли. Живио пуковник г. Бајо Станишић!“ На ове ријечи маса свијета се усталасала; простирао је жагор, а онда је одјекнуло из многобројних груди искрено и громко: Живио Бајо Станишић! И тај снажни поклич једног намученог народа, у томе свечаном часу, имао је нешто више, нешто дубље од свог обичног значења. Он је носио у себи не само једну неизрецриву симпатију према марканској фигури нашег команданта; не само то — он је значио и једну пријетњу, једну осуду, један необуздани револт против оних гнусних безумника одговорих за нашу народну трагедију. Они га можда нијесу чули — сакривени по планинским бесућама. Забога, да они ни раније нијесу слушали болне вапаје свога унесрећеног племена. Али нека знају, нека упамте да их народна казна шћак неће мимоићи, не може мимоићи; она је сигурна као што су смрт или живот сигурни...

Неколико корачаја даље изашао је пред команданта г. Станишића мали основац Војислав Д. Станковић из Вражегрмаца. У својој дјетињој руци држао је чарте хартије. Пуковник је застао...

Добро дошо, команданте Бајо,
Црне Горе дико и поносу!...

— рецитовао је мали Војислав. Сви су изненађено погледали малишана Пуковник се смјешио...

„Хвала ти, бајо!“ — рекао је на крају командант, сагао се и пољубио малишана. Сцена је била дирљива, потресна до суза — као они драти призори из Америчког „Срца“. Многи су плакали; чак и у очима прекаљених бораца блистале су сузе. То су хероји из прошлих рашова, вјетерани, храбри и постојани, непокољебливи у своме ћеноду, па ипак њихово племенито срце није могло одољети навреним осјећањима. Гле, то добро срце, тако дуго разбијано леденом мржњом једне одстидне гомиле, данас је проговорило; проговорило је најљепшим изразом: сузом радости. Суза је навирала. Многи су плакали, док су са свијех острошких звоника звона брујала у знаку велике радости: то су се људи враћали Христу Спаситељу... На улазу у манастирску порту, с лијеве стране пута, у богатом хладу столијетних дрвореда — чекали су постројени гардисти и Вражегрмски батаљон милиционера. Командант је поздравио војску: „Помоз Бог, јунаци!“ „Бог ти помогао!“ — одговарало је три стотине људи јединствено и сложно, сливено у један једини поклич. Командант је кренуо даље кроз масе сељака и војника, окупљених с обију страна алеје и на сваком кораку био опет поздрављен с новим жаром, с новим еланом, с оним силним одушевљењем народа који васкрсава. Понављају се дирљиве сцене љубави и оданости, тоили призори оне тоиле срдачности — сопствене само нашем сељаку. И тако све до манастира... Стег Зетској одреда лепршао се високо над главама. Ту се поворка заустављала. Архимандрит манастира Острога г. Леонтије Митровић, у неколико бираних ријечи, поздравио је нашег команданта, подвлачећи да значај његове личности лежи у њеној моралној величини...

Било је већ дана часа по подне када је пуковник г. Бајо Станишић обишао просторије предвиђене за смјештај гардиста. Онда је послужен ручак под ведрим небом у најљепшем расположењу. Са терасе изнад трпезе допирали су звуци гусала. Неко је цјевао... Пјесма је причала старе негдине и негдашње јунаке, васкрсавала хероје косовске легенде и њихове слједбенике, кликтала у радостима побједа и јецала у боловима пораза. Ми смо слушали. У нашим срцима остваривали су се кроз бјесму херојски ликови стијарих јунака и четовођа, а пред нашим очима, за истом трпезом, — стојао је остварен лик јунака данашњице — — пуковник Бајо Станишића.

Националиста

Фантазија и стварност

Основна црта у карактеру А. Хитлера је: Њен непријатељ обитиће увијек и свуда. Изгледа да је велик јачи од јежика. Али баш зато не треба ни јежик потцјењивати. Ако он још никога у рату није подигао, али је зато много упропастио. У томе је његова велика моћ. Многи брзопливи су је већ некусили, а и оних преосталих неколико искусиће то брзо.

И заиста, шта значи да послије страшних удараца које Москва трпи на свим секторима источног фронта, одједном московски радио-брбљивци објављују о „великом совјетском успјеху западно од Москве, о неком напредовању од 40 километара и о страховитим њемачким губитцима“.

Чему треба да служи та лаж? Њен циљ је јасан: треба охрабрити црвене трупе да нове напоре и дати потстрека Черчилу за коначно отварање другог фронта.

Јесу ли ти циљеви постигнути? Не, ни у ком случају. Црвеним трупама нијесу потребне ријечи него организација, те их њемачка и савезничка војска бије при сваком сусрету, а Черчил је те лажне вијести искористио да би пред лицем наивчина, које још у њега гледају, препредено почео да се измотава: „Па ако они већ постизавају и без наше помоћи овакве успјехе, шта им онда треба наша крв? Усталом ми смо већ учинили своје. Чико не може рећи да нијесмо лили и своју крв — ено нам Дјепа за свједока“.

И тако Стаљин вјерује, истина сваким даном све мање, у отварање другог фронта у Европи, док Черчила одржава нада у отпор руских трупа. А и један и други лете у суноврат. Ето шта су у стању да учине ријечи!

А у међувремену сваки дан односи по неко индустријско постројење у Енглеској, по неколико десетака хиљада тона бродовља у раним водама; трупе продиру ка Баку-у, Астрахану, Новороси́ску, Стаљинграду, Александрији, Аустралији... Свуда пламте уабуне. Два џиновска трула државна организма распадају се под снажним ударцима неимара новог свијета.

То више нијесу ријечи. То је већ челик!

РАТ У КИНИ

Ево пет година бијесни борба на просторима кинеским ратиштима. Јапан, у ствари, води сукоб, у сврху ликвидирања многобројних противјапанских елемената што су спречавали нормални развој односа између њега и Кине. Ниједан мислио на то да се кинески отпор толико продужити. Али не треба мислити да се рат отегао само због Чанг-Кај-Шекове стратегиске вјештине или храбрости кинеских војника. Без интервенције других сила, уплашених због јапанске експанзије, био би тај рат већ давно готов. Са свих страна притицао је Кини ратни материјал у све већој количини, што — међутим — није мијењало ратну срећу, која је увијек била на јапанској страни, али је отезало рат. Сем тога је стално заоштравање међународних односа тражило од Јапана да се истовремено добро спрема за борбу против кудикамо јачих противника.

А када је избио рат у Европи, ускоро се затворио пут преко Индокине. И то је био први корак општег ограђивања Чункинга од његових савезника. Након уласка Јапана у рат отпала је ускоро и Бурма, тај најважнији пут за снабдијевање Кине. Чункинг је остао у додиру једино још са Совјетским Савезом. Али та земља је већ била у положају који јој није могао допустити настављање иззова ратног материјала.

И догодио се парадокс: Чункинг се нашао отсјечен од својих пријатеља управо у часу, када су му ови најзад хтјели активно помоћи у борби против Јапана. Такво стање ствари омогућило је Јапану да убрза своје побједоносне операције. И сада, након пет година ратовања, може се према већ постигнутим резултатима и темпу развоја војне акције утврдити да није далек час коначног свршетка ове кравве драме, чији ће спилог бити стварање тијесног привредно-политичког пријатељства између двију великих источно-азијских земаља у оквиру новога поретка. То ће напокон значити стварање једног новог реда ствари на Далеком Истоку и доношење свима азијским народима сигурно ослобођење.

За или против науке?

Да ли су људи, мислим на оне велике, онијели догађаје или су догађаји избацили на површину људе, тешко је овдје рећи. У сваком случају, тај двострки утицај јасно се осјећа на нашој епоси. Данашња велика раса свакако сиђа у низ оних времена, који потврђују човјечанство ево већ једне и по вијек.

Да ли те времена, ма какве год оне биле: међународни или национални, политички или социјални, смијемо и треба да упрајтимо све шире и јачег развоја науке? И колика је морална вриједност ове епоке? И да ли је она у стању да донесе бар какво побољшање узрдмиоме свијету? Ето то су питања која ћемо покушати овдје да рријешимо.

Никада не смијемо заборавити на животињско порријекло и животињски карактер човјека. Хтјо не хтјо, он је једнак свим осталима живим створима. Ако тако стоји ствар, онда и он подлиже под један велики биолошки закон: уколико је тјелесна маса члана поједине врсте већа, утолико је распрострањеније спорије.

И заиста, у почетку у почетку се човјечанство развијало врло лагано. Још почетком двадесетога вијека на земљиној кули није живјело више од 1500 милиона људи. Тада је остао овај страшни, поразни скок. Послије читавих четрдесет година било се тај број на 2500 милиона! И све догађаје новога времена треба посматрати само имајући у виду ту чињеницу.

Овако наглом нумеричком развоју човјечанства допринијела је искључиво наука. Она је та која је учинила земљу плодонијом, која је схватала расположаја на земљи, поштујући тако интензивнијег рмјежу дохода, она је та која је, бар у цивилизованим земљама, свела на минимум слепоћу дјеце, она је, коначно, та која је створила машину, замјењујући на тај начин човјека на многим пољима његове производње.

Човјечанство, тако ослобођено и свесније по поштовању науке у својој борби за самоодржавањем, почело је да се развија управо врашоломном брзином. Тај развој учинио је да данас бројдиме земље Западне Европе имају већину од 150 становника по квадратном километру, док се у појединим плодним областима Јапана и Кине тај број пење до хиљаде!

На који је начин текао тај процес? — Напредан, чисто научни, развој физике, хемије, биологије, технологије итд., довео је до све ширег и свестранијег искоришћавања сировина, па чак и оних које су некада сматране бескорисном мајетријом. Сем тога је искоришћавању дошла познатих сировина учинен велики напредак. Послије тога развој науке пређишавла се као каква моћна бујица.

Поглед развој тешке индустрије имао је као прву и најтежу послиједицу стварање безбројног пролетријата, који је почео да се гомила по великим индустријским градовима и центрима, носећи у себи клицу социјалне биједе. Тешке хијијенске, стамбене и амбулантне прилике у тјаким пролетерским насобинама довеле су у неминовно до развијања необузданих апетита. Радници и дјеце са фабрикама разорио је домаће оњиште и произвео инфантилизам. У Русији само то констатовали више него шоу другдје.

Пролетријат је био прво бастворче науке. Послије тога дошло је водоводачко интересе и питање сировина. Предјеловна конкуренција, која је доњ од почетка владала у индустрији, доводила је с једне стране до све већег наглашавања робе по магазинима и шпиковима, а с друге стране до све ТЕ бљег пада цијена. Да би рријешиле те теме привредне и економске проблеме, велике индустријске земље прибјегле колонијалној експанзији, будући да су у колонијама нашле и потребне сировине и потребна тржишта за своју робу. Протји свјетски рат бијаше рат за колоније и сировине.

Као што су већ Маркс и Енгелс утврдили, средством пропијета вијека, западњачко друштво замијенило фабричком радионицом. Стварајући безмјерни пролетријат, тада кад ниједна мјера морачне заштите није била предузета у корисној људи као нитчуђних из корјена и кад нијесу била створена никаква симболична средства у раду. Из тога је произашао велики покрет међународног социјализма, који је завјерио атеистичкијем социјализмом, окоје је у фанатизам рашом, на другој страни, отјерао вјекима исчезнутом свих времена: руским комунизмом, који је у почетку давао шансу да би зашао потпуно у аутократску и империјалистичку диктатуру.

Послије свега што је речено, јасно је да наука, у свој она, крива што се мени и нас малазимо, такорећи, у једном борјеској. Својим наглим развојем она је довела пријетњаног размножавања човјечанства, што је узрок свију чедака које су нас снашле, које нас смалазе и које ће нас снаћи.

Но, пјесмарвши тако науку на оптужничку клупу, зар није праведно да је пустимо да се брани?

Да ли уопште да осуђујемо науку? Да ли да примјудно усиромо њену дјелатност? Да ли да велике научнике, почев од Пашкуа, па преко Вјутна, Лавоазјеа и Менделејева све до Пастера и супруга Кири, пријатељски исјоориским непријатељима човјечанства? Прије него што се одлучимо на све то, сјетимо се да наука пшеди снаге човјека. Робови на галији замијењен је парном и мотором. Робови на великим плантажама, које је

СЛОБОДНА УТАКМИЦА НА ТРЖИШТУ

Пратећи кретање нашег унутрашњег тржишта и запажајући чињеницу да сељаци не доносе на пијацу онолико производа колико би, с обзиром на прилике, могли и колико се од њих с правом очекује, — неки људи мисле да би се пијаца боље кретала и да би на њој било више робе, кад цијене не би биле диктиране, већ кад би се саме по себи формирале слободном конкуренцијом.

У нормална, мирна времена, када се производња развија пуним капацитетом и када у промету има довољно новчаних средстава правилно расподијељених, слободна конкуренција — под резервама које јој је наметнуо развој постојећег друштвеног поретка и економског система — показује се као најзгоднији начин за формирање цијена. Али и тада она, иако се назива „слободна“, није потпуно слободна. Као уопште у привреди, тако и у промету привредних добара изукрштани су разни утицаји, те се трпе и разна уплитања како на страни понуде тако и на страни потражње, долазила та уплит ња од стране државе, као носиоца општег интереса, или од стране појединаца и њихових скупина, као носиоца приватних интереса. У неким земљама и у мирно вријеме држава се покаткад, ради очувања општег интереса, умијеша у привредни живот и својим мјерама одређује цијене, а кад то чини у мирно вријеме, она ће то утолико прије и тим више чинити у ратно доба. Ми видимо на страни понуде равна удружења и установе, картеле, трустове, берзе, којима је циљ да утичу на пијацу, тј. на формирање цијена. Такође, на страни потражње може се, иако у мањем обиму, видјети организација са циљем да се утиче на цијене, као што су, напримјер, унеколико набављачке задруге. Све то показује да и у мирно доба слободна конкуренција, и поред тога што се сматра као најбољи регулатор цијена, није свемоћна, већ је подложна утицајима, интервенцијама било државе било приватника.

За слободну конкуренцију, са наведеним ограничењима, да би она била дјелотворна и корисна, тражи се да има довољно робе и да потрошачи имају довољно новчаних сретстава, тако да и понуда и потражња могу једна поема другој стајати на равној нози. Па и у нормалним приликама, дешава се, и то често, да се цијене не формирају правилно и не одговарају правим интересима друштва. Економски систем је толико компликован иломазан, да се тако осјетљива материја као што је промет добара — другим р јечима, формирање цијена — не може оставити слијепој игри случаја, већ се јавна власт мијеша у општем интересу.

У ратно доба, због тешких прилика, ограничена, изгашта, искиданог саобраћаја, заузетости способних радних руку на другим странама, наступају поремећаји у привреди: количина производње се смањује, а прилив новчаних средстава ватаи, тако да она нијесу ни приближно правилно расподијељена При таквом стању ствари, наступају несташице и глад, а као њихова посљедица на психолошком плану појављује се страх од глади и тежња да се пошто пото накупује што више робе. Они који имају новаца, а тих није много, у таквим сл чајевима налазе се у могућности да покупују све што се изнесе на пијацу, док многи други потрошачи, који су сиромашног стања и којима не притиче ни приближно довољно новчаних средстава, обично остају без робе, са незадовољеним потребама. Тиме се опште тешко стање, изазвано ратом, још више погоршава. Да би се избјегле тешке посљедице таквог стања, посљедице слободне конкуренције, држава је приморана да интервенише с једне стране диктирањем цијена, а с друге стране разним мјерама новчане политике.

Ако је икад била потребна интервенција власти ради регулисања цијена, то је заиста случај а нашом покрајином. Послије рата, услед ратних посљедица и прекида веза са својим богатим залеђем, без кога се њен самостални економски битак не може замислити, Црна Гора је довођена у мучан привредни положај. Производња смањена, страх од глади, смањење принадлежности и осталих прихода, с е је то утицало да се стање оцрта као критично. Кад би се при тим околностима оставило да привредни промет регулише случај, слободна конкуренција, ми бисмо имали ужасну глад и неправедну ситуацију да на једној страни неки који имају, богати како стечених, новаца покупују се, а на другој страни широки потрошачки редови да не могу задовољити ни најнужније потребе.

Политици цијена, које власти одређују, циљ је како да се расположива привредна добра правилно расподијеле у сврси задовољења потреба што више народа, тако и да се производима постави вриједност која одговара трошковима производње и количини њих унесеног рада. Не искључујући могућност да понуда у много случајева затеже, јер јој се одређене цијене чине нерентабилне, ми сматрамо да је политика диктовања цијена уведена ради општих интереса и да се у том аспекту виде задовољени и посебни интереси. Уколико, и поред настојања да се промет добара убраза и повећа, има и још заговарања, треба предузети сходне мјере које ће потстаћи све компоненте нашег привредног устројства да свака са своје стране, у међусобном складу, допринесе онолико колико стварно може. Д.

РАТНЕ ПЕРСПЕКТИВЕ

Међу свима илузијама које се гаје у ратно доба заузима прво мјесто илузија могућности брзога мира. Али ниједан велики догађај, који је у човјечанству јачао ту наду, није довео до жељеног мира. Ни пад Француске 1940 године, ни резултати борбе у Либији и на Балкану 1941 г. није значило скраћетак овог грозног рата. Потребно је такође огромно стрпљење.

Када је Њемачка ушла у рат против СССР а рекло се у Рајху да је рат тек онда отпочео. И стварно економско-политичка борба претворила се оног историјског дана, 22 јуна 1941 године, у идеолошку борбу.

Њемци су за шест мјесеци постигли веће успјехе, него Кајзерова војска за 3 године ратовања, али и њихово освојење најзначенитијих привредних и индустријских области Совјетског Савеза није довршило рат, како се то свестрано очекивало.

У децембру 1941 године ушао је и Јапан у рат, а тај догађај је увукао у борбу и Сједињене Државе. Пожар се проширио на цијелу земаљску куглу.

Од самог почетка овог рата увијек је у њему доминирала воља Осовине, чије су трупе задавале непријатељима најгрозније ударце. Али све то скупа биле су само појаве од епизодног значаја, или у најљепшем случају мањи или већи доприноси оној великој и коначној побједи над цјеном опа сношћу, која се мора извојевати на бојишту источнога фронта.

Према томе је однос противничких сила на просторима руским ратиштима важни фактор за реално процјењивање могућности блиског мира.

Њемци су, према подацима из неутралних извора имали на располагању за рат против Совјета око 200 дивизија које су заједно са италијанским експедиционим корпусом, са 10 мађарских и 10 румунских дивизија, те хрватским и словачким трупама, добровољачким легијама и најзад финском војском значивали бар 250 дивизија.

Томе насупрот имали су Совјети у Европи око 200 дивизија, којима треба додати још 22 манџурске дивизије и неколико других које се на брзу руку образују са оне стране Урала.

Ако међутим побројимо савезничке трупе, које су до сада отпоследе у Русију, добићемо број дивизија који би нам издалека не износи 250. Према томе жива снага њемачке војске има још увијек огромне могућности да појачава своје ефективе на којем фронту свјежим снагама.

Што се тиче исцрпљивања борачких трупа, мора се истакнути да су Њемци од 22 јуна 1941 до 21 јуна 1942 године [illegible] су у свему 437.342 војника и официра. С тиме паралелно мора [illegible] Њемачка сваке године [illegible] 5 и 6 стотина хиљ[illegible].

Т[illegible] Али постоји ли могућ[illegible] угаси услед недостатка [illegible]ала? У питању је, дакле, ратни потенцијал зарађених снага. Од пада Француске до данас тај се потенцијал повећавао на страни осовинских снага будући да су оне знале да скоро цијели европски континент подреде своји ратним потребама и да од европске индустрије створе лиферанте својих ратних потрепштина. Биланс ратне индустрије остаје увијек у огромној активи.

На совјетској страни ствари дукчије стоје, јер су бољшевици све више присиљени да се ослањају на своју младу и недовољно изграђену азијску индустрију, док су им готово сва европска индустријска постројења одузета заједно са сировинама које су их храниле. На помоћ са стране Совјети не могу много рачунати, и то не само услед транспортних потешкоћа насталих у вези са масовним потапањем англосаксских бродова, већ и са чињеницом да недостатак сировине спутава англо-саску ратну производњу, која је једва у стању да покрива своје сопствене потребе. То су сјајни резултати осовинске контраблокаде. А у тој контраблокади треба видјети главни фактор, који има да оствари тај толико жељени мир.

У томе је важност свега онога што се одиграва на централном прометном путу — на Средоземноме Мору. Кад Осовина потпуно загосподари тим великим базеном са његовим афричким и азијским обалама, биће то далеко важније од чињенице хоће ли савезничке трупе стићи до Волге или до Урала. Када осовинске снаге пређу прекоИрана и избију на Индијски Океан, те тамо пруже руку свом јапанском савезнику, онда ће оне загосподарити цијелим старим свијетом, а између старог свијета и новог свијета ишчезнуће Британско царство као страшно провиђење.

Ето због чега може човјечанство, жељно коначног мира, да обрати са надом у срцу своје погледе снагама које се неустрашиво и пожртвовано пробијају кроз кавкаске кланце.

...ковима замјењивало машинизам, науком је уништено. Наука нам пружа све врсте ...ности и уживања. Она ушишује и слаби ...човјекову вјашту.

О моралној је вриједности науке велика. ...ко одмјењује, пружа задовољство и сл...вода. Дозволавајући нам да подносимо ...ке с више могућности и удаљујући од ...ти — јасном визијом људске ништавости — она, наука, помоћу нијанси античку ...ности и вјерину будистичке филозофије. ...а остала вјеровања исчезе су се чешће ...ешала у фанатизам. Једино наука није ...ме досадивала и једино њене доктрине ...у сиворији једну универзалну религију.

...о увијек се сужвало у њене могућности. ...ада су крстаре под водом и летеће ...ухом слаткоји ушоћујемо. Или, ко је ...ше да вијека носио сат? Савремени чо...к, прије него што се изјасни против ње, ...ка баци један једини поглед око себе. Ако ...ишкран да се може ироки сних очих и ...ашњих предмета којима се свакодневно ...ржи, онда нека слаба за „ушкане“ ма...ше велике знадиљке и велике рушитеље ...у исто вријеме.

...ошао је доприниједа ознашћем зла, на ...ије да изврше човјечанство из тешких и ...ешћа у које је запало. И наука, као ора...ва радилица, заиста свим силама да нам ...ружи нека нова средства, нови механизам, ...механизам свога, Нажалости, ми за већ ни...знаемо, тај спасоносни механизам. То су ...нове „селекције“, да се изразимо најблаже.

Б. Чол.

Индија на прагу слободе

Индија гори . . . Још никада није ова земља, научена на најтеже часове, доживљавала такве страхоте као данас. Индија гори, и тај пожар се све више шири. Енглеске репресалије само су уље на ватру: немоћно да је угаси, само је више распаљује. Патње индијског народа прешле су сваку мјеру.

Горчина је до врха испунила дубоки суд народног стрпљења. Испунила га и прелила се преко његових рубова. Прелила се у виду велике народне буне, веће од иједне у историји те земље, која је увијек била неспокојна. Народна свијест се пробудила. Народни понос је проговорио. Народ је прихватио заставу слободе и независности из руку борца-појединца и понио у својим рукама у свету борбу, исписавши на њој крвавим словима ловинку: „Напоље са Енглезима“!

Лондон као да силом избјегава погледати стварности у очи. Јер када би он то учинио, видио би да је за њега у Индији већ све свршено. Свако даље кочење развоја догађаја платиће се новом крвљу, а неће довести ни до каквог резултата. Индијци знају да је дошао њихов час, и они се боје да га пропусте. Историја не пружа често овакве могућности. Атентат на поткраља јасно показује да они у својој борби хоће да иду до крајности. А Лондон? Он може да хапси индијске вође, али никако не идеју која лежи дубоко у душама широких народних маса, а која је изражена у вахтјеву: „Независност Индије“!

Енглеска врда, правдајући се политичком неврелошћу индијског народа. Међутим, видимо данас да тај народ, иако лишен својих главних вођа, остаје чврсто на својој политичкој линији и да намеће британској влади своју иницијативу. Вјековима вјештачки раздвајане народне групе скупљају се око истих застава, а у иностранству се проводи грозничава организација индијског живља. Све су то довољно јаки докази да је индијски народ и те како политички зрео, а да је бајка о његовој неврелости створена само ради правдања британске себичне тврдоглавости. Индијци су створили величанствени блок вође, јуштава и сретстава. Тај блок је толико чврст да гарантује ведрију будућност тог стољећима експлоатисаног народа.

Допис из Косијера

Дана 4 овог мјесеца, патрола косијерских националиста, под водством енергичног и заслужног Ђура Радовића, наишла је на траг познатог комунистичког лидера Душана Благошина Ђурковића, који је изубио руку приликом познатог комунистичког похода на Цетиње године 1936. У његовом друштву налазила се и његова љубазница Киће М. Борозан.

Послије краће борбе, познати крволок и изрод честите и јуначке куће Ђурковића Душан Благошин ишао је главом своја недјела.

Тиме су сада честити Косијери очистили и послијеђег отпадника часног крста и хулиганства славом овјенчаних бораца на Фундини и других бојним пољима, који своје животе положише за слободу и част свога имена.

Косијер

Античка мудрост

Мисли и изреке старих Грка и Римљана

Вјештина живјети много више личи на вјештину мачевања него на вјештину играња. За све најтежевијене борбе мора се човјек спремити и непоколебливо устрајати.

Марко Аурелије (121 180 по Х.)

ЖИВОТ ВОЈВОДЕ МАРКА МИЉАНОВА

КЊИЖЕВНИ РАД

Живећи у времену када у оном крају уопште није било школе, Марко Миљанов, све до својих зрелих година, није знао ни читати ни писати. Тек доцније, као војвода и сенатор, он је онако самоучки, уз припомоћ појединих пријатеља, научио азбуку. Помињали смо раније да је он 1877 год. — дакле у својој четрдесет четвртој години — слао књижу Николи писма са Медуна. Међу тим писмима налази се и једна пјесмица, или боље: писмо у стиховима, у коме се изражава бол због сена ратног мира који је Спроија склопила и у ком, најзад, храбри књаза Николу, па каже:

...„Свако гледа шебе Господару,
свак од шебе чека набављење.
Том се нешком Арбанија нада,
поспобнна славног Кастриота...

Свак ше шрожи и свако ше слави,
јунаци ме свуда ше шражиши,
јер ко има срца јуначкога,
он би волио с шаљвијем јунаком
у планини пошшено живјеши,
но ђе друго царем се називаши“.

Да ли је то и први војводин литерарни покушај — не знамо; али је свакако овим испољена жеља: да он, као јунак и војвода, своја књаза и пјесника — пјесмом поздрави. Но, да ли се још тада код Марка јављала амбиција за будући књижевни рад? Несумњиво је да је он био свјестан свог говоричког талента. Његове приче човјек би данима могао слушати, каже Матавуљ. „Његов говор је на многим мјестима готова пјесма и звучи њеним веселим ритмом“, каже Холечек. Уз то је војвода имао и необично јако памћење, а радо је и читао одабране писце, као: Караџића, Његоша, Доситеја, Дрепера и друге. Кроз ове писце он је упознавао велике људе, мислиоце, моралисте и вредност науке. Док је био млађи и заузет бојним пословима, он је, као оно Вук Мићуновић у „Горском Вијенцу“, налазио највећи смисао живота у јуначким подвизима. А кад се утишаоратни поклич по црногорским кршевима, када су се очистили кланци и гудуре од турских љешина, а народ се смирио и вратио колосјеку мирнога живота, тада је славом овјенчани ратник отпочињао на старом граду, као што се опоје, послије дугог лета, одмара на планинској стијени. Са зидина старога Медуна, чију древну старину и данас обиљежавају остаци киклопских зидова — а који је он, са својим друговима, недавно освојио — гледао је сада кршевите главице, чије су разбиле до скора пуњене људским љешевима. Успомене недавне прошлости лебдјеле су пред њим заједно са визијама народних традиција. Још од првих дана његов дух запојале су овдје чудне приче и гусларске мелодије. И много примјера, драгоцјених за потомство, живјело је, можда, још једино у памћењу његовом и памћењу појединаца *који изумиру...*

И војвода је дошао на срећну идеју да прошлост тих чудних брда спасава од заборава. „Још у ђетињству — каже он у предговору којим пропраћа своје дјело Племе Кучи — кад сам слушâ ђе пјевају за јунаке, најмилије ми је било чут' за ова два побратима: Нова Поповића с Медуна и Петра Бошковића из Бјелопавлића. Тако и кад сам почео брчкат' пером по карти, најприје писâ сам пјесме које сам о њима слушâ, али не с том намјером да им моје перо донесе дјела свијету на виђело, но да ако ме та љубав нађера да што прије научим писат', јер позно почео, а без учитеља, не иђаше добро работа; тек смијаше се дружина перу моме, и ја сам помрâ се смијат; но послије смислим да обрнем шалу на истину. А и ово ме побуди на ову работу, кад ми рекоше да је Вуко Караџић говорио и да се жалио што није могâ доћ у Куче, да препише народне пјесме, па сам мислио: што и' ја не би' скупио, а знам и' још од кад сам зборит почео“...

Војвода је, дакле, увидио да књижевно научни рад у ономе крају врло слабо напредује; видио је како, не само да нема књижевника који би свестраније описивали живот оне средине, у којој је он поникао, него нема таквих који би забиљежили оно што живи у народу, као усмена књижевност. „Ја сам наговарâ — каже он даље — да то ураде неки наши који су умјели писат', и једни су и почињали, али опет баталише. Пошто сам видио е све 'оће да пане у заборавност, још више сам наглио да се научим писат“.

Разумије се да је то „учење под *старост“* ишло у почетку тешко. Сам војвода прича да се није слагало „једно с другим, но свашто на своју страну: мисли, карта, перо и мастило — све се даљи једно од другога“. Па ипак, воља је побиједила и рука, навикнута на пушку и сабљу, навикла се полако и на перо. Нечитким рукописом, без икаква смисла за интерпункцију и правопис, војвода је стављао *на хартију оно чега се сâм сјећао* и што су му други причали. А затим је другима, које је звао да му те ствари преписују, лагано у перо диктирао. Један од тих његових преписивача — Пуниша Ђукић — причао нам је о тадашњем војводином раду ово: — Војвода је, вели, доста добро читао, само је тешко писао. При диктирању мјерио је сваку ријеч. Имао је код себе Историју умне образованости а уз то скоро све наше збирке народних пјесама: Вукову, Његошеву, „Јуначки Споменик“ и друге. Доситејевих дјела знао је све оне приче о Сократу, Аристотелу, Александру Великом, и другим знаменитим људима, и женама. Народних пјесама знао је врло много. Волио је и да пјева уз гусле, само никад не би отпјевао цијелу пјесму, већ поједине карактеристичне одјељке. На примј р: о Марку Краљевићу и Љутици Богдану само завршетак; из пјесме Бој на Мишару такође један дио, који би завршио стиховима:

„Храни сина на шаљи на војску,
Србија се умрши не може!“

Тако о Страхинићу Бану, Илији Бирчанину, Лазару Мутапу и другима. По некад би отпјевао и по који шаљиви *стих, као познату шалу Илије Вељова:*

„Кулу града Вельковић Илија,
Кулу града, а вечеру тражи“...

Б. С. П.

НАШЕ ШКОЛЕ

III

Средње стручне школе

а) *Трговачка академија у Подгорици* пружа ученицима стручну, теоријску и практичну спрему за трговачка знања и обављање послова у привредним гранама. Настава траје 4 године и ученици са завршним испитом ове школе могу продужити школовање на високим економским и комерционалним школама. У трговачкој академији се примају ђаци са положеном малом матуром или завршним испитом грађанске школе, а који нијесу старији од 17 година.

Ова школа је радила ове године доста нормално са 4 разреда и 81 ученик, од којих 27 мушких и 54 женских.

Имала је у 1940 г. у 6 одјељења 216 ђака, од којих 145 мушких и 101 женских са 8 наставника.

б) *Учитељска школа на Цетињу* стручно образује ученике-це за учитеље-це народних школа. Ове школе по закону треба да буду уређене интернатски. Настава траје 5 година, а у I разред примају се ученици-це са малом матуром или завршним испитом грађанске школе, по положеном пријемном испиту. Школа нема приватних ученика, а по свршеној школи полаже се дипломски испит којим се стиче право за учитељски позив или да продужење школовања на филозофском факултету — педагошка група.

Ова школа у овој школској години није радила.

У 1940 г. имала је у 7 одјељења 187 ђака, од којих 111 мушких и 76 женских са 10 редовних и 6 хонорарних наставника.

в) *Православна богословија на Цетињу* образује своје питомце за свештенички чин. Настава траје 6 година, а примају се с најмање положеном малом матуром уз пријемни испит и конкурс. Нема приватних ученика, а по свршеној школи се полаже дипломски испит којим питомци стичу право за свештенички чин, или за продужење школовања на теолошком факултету.

Богословија у овој школској години није радила. У 1940 год. имала је у 5 разреда (I разреда није било) 123 ученика са 10 редовних и 6 хонорарних наставника.

Школске зграде

Обије мушке и све женске занатске школе, осим оне у Пљевљима, смјештене су у своје или општинске школске зграде, док стручно продужне школе живе од гостопримства других мјесних школа.

Трговачка академија нема своје зграде, а учитељска школа и богословија их имају.

Наставници

Мушке и женске занатске школе имају бар по 1 стр чног наставника-цу за рад, а оне веће и повише. Теоријску наставу из појединих предмета уз хонорар врше стручни наставници гимназије, љекари и инжењери, а у недостатку истих учитељи мјесне основне школе.

Свакако се гимназије сведу на норму, непотребно особље упутиће се у стручне школе, чиме ће им се увелико [illegible] и ефекат рада и знања [illegible]. *М.*

Нова [illegible] данашњем рату

Ових дана је одржан у шпанском граду Виго величанствени збор синдикалних организација и фаланга. На том збору ушао је и Франсиско Каудиљо, генералисимус Франко, који је истакао пред 40.000 окупљених лица чврсту вољу Шпаније. Овај јасно одређење става пред цијелом свјетском јавношћу од нарочито је великог значаја, јер долази као одговор на покушаје са стране да се изврши подмећивање лабавих елемената у самој земљи. Међутим данашња Шпанија се темељи на два снажна основа, од којих је један војска. *Овакав снажни темељ* даје нацији сигурност у њену будућност и гаранцију за бољу величину.

Шпанија, остајући највјернија пријатељица сила Осовине, жели свом снагом да остане по страни од овог сукоба, јер јој је потребан мир да би надокнадила у својој изградњи оно што су године крвавог грађанског рата биле уништиле. У новом духу стваралаштва, које је земљи дало национално-синдикално уређење, корача Шпанија крупним корацима ка прогресу. Али ипак остаје још много да се учини. Шпанија, тежећи за новим поретком, не бјежи од преузимања добрих установа старога друштва. Тако је Каудиљо опет обновио дјелатност Кортеса, враћајући живот том уставном органиму, који ће од сада радити паралелно са фалангама и са државном влашћу. Али то обнављање Кортеса не може се сматрати враћањем на старо.

Жељу Шпаније да се изграђује у миру не могу борци Европе криво схватити. У борби против бољшевизма пролило се већ море шпанске крви, а још и данас је лију храбри добровољци на „Плаве дивизије“. Положај Шпаније, и поред свих непријатељских покушаја подмећивања и поред свих пријетња, остаје непромијењен.

„Један велики проблем Европе — рекао је Франко — јесте комунизам“.

А систем за побједу над комунизмом постоји такође свега један — то је онај који Шпанија проводи ето већ шест година.

НАРОДНО ГОСПОДАРСТВО

Берба дувана

За добијање дувана добре квалоће, а тиме и постизавање боље откупне цијене, треба код бербе пазити на више околности, које имају утицаја на квалоћу дувана.

Кад наступа зрење, добија лишће дувана отворенију боју. Почињу се показивати жуто-зелене мрље и пјеге покрај лисних ребара, а ивице листа се нешто повију и завену. Лишће постаје лијепљиво, а на под вјече мирише налик меду. Зриоба није код свих сорти дувана једнака. Код некојих сорти су пјеге јасне, изразите и потпуно одвојене од лисног зеленила, док су пјеге код извјесних других нејасне и једва примјетне. Има и сората, код којих се зриоба најзаблива по једва примјетном жутилу, а има и оваквих, код којих се уопште не појављују пјеге, него цијела површина листа пређе на тамно-зелене у отворену жуто-зелену боју. Због тога мора се добро пазити на стање зриобе, како би се правовремено приступило берби, јер прерано обрано лишће остаје код сушења, као и послије зелено и незадовољавајуће квалоће. Превремено лишће брже се суши, у сушењу прегори, губи својства доброг дувана, а при најмањем додиру лако се мрви, јер је изгубило потребан еластицитет. При сређивању даје овакви дуван велики постотак отпадака (фурде).

Код бербе се такође све премало пази на временске прилике. Бере се по сваком времену, било лијепо, било кишовито, само да би се берба што раније свршила. То је погрешно, јер по киши или одмах иза ње се дуван не смије брати, а послије јаких киша треба са бербом причекати 2 до 3 дана.

Пазити треба и на доба дана, када се бере. По вручини се дуван не смије брати. За бербу најповољније вријеме је предвечериє или изјутра, када нема росе. Ако дуван брзо ври, бере се и ноћи по мјесечини. Дувани који ври у одједном, оберу се за пар дана.

Лишће на дуванској стабљици сазријева постепено одоздо на више. Прво је зрело приземно лишће (подбир), затим иза њега надподбир, средње, подвршно и највећ вршно лишће (овршина). Према сазријевању треба и брати, те лишће одвајати тачно по бербама. Када се бербе не мијешају, сушење буде једновремено за сваку бербу и равномјерно. Добија се по боји и по величини једнообразно лишће, које код сређивања даје неватан отпадак, јер се не пресуши.

Обрано лишће се пажљиво слаже у корпе, брижљиво преноша у зграду и поређа на чист и сув патос у малим хрпицама, са коријеном окренутим на ниже, а врхом према горе. У тим хрпицама оставља се 24 до 28 сати, да испари своју прекомјерну влагу, изгуби од зелениила и пређе у жуту боју. Хрпице треба чешће прегледати, да се не би дуван упарио.

Послије бербе се струкови стабљике исконају, скупе на гомиле и употребе за гориво, односно ђубрење. Закопавање струкова у циљу гнојења поља није упутно, јер исти лагано труну и сметају будућој обради. Боље их је спалити, када се добро осуше, а добивени пепео посипати по њиви.

Инж. Н. В.

КОЊАК САРТИ
најбољи
—
једини овлаштени претставник за Црну Гору
Тврткa Марко Берсели - Цетиње
5-10

ЧИТАЈТЕ И ШИРИТЕ „ГЛАС ЦРНОГОРЦА“

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE

ДНЕВНЕ ВИЈЕСТИ

Канонске посјете Митрополита г. Јоаникија

На Велику Госпођу о. г. Њ. Високопреосвештенство Митрополит г. Јоаникије посјетио је Манастир Савину. На путу за Савину Високопреосвећени у сриједу 26 августа задржао се у Котору и отслужио молебан. Пресветој Богородици у присуству великог броја народа. У Савину стигао је ноћи Велике Госпође и служио вечерњу. Сутриадан служио је св. архијерејску литургију са великим бројем свештенства и пререзао славски колач. Литургији је била огромна маса народа из цијеле новске околине. Народ је био јако одушевљен видећи свога владику међу собом. Окуљеном народу г. Митрополит одржао је дивну и садржајну бесједу против комунизма изношени великe и небројне жртве нале од њих, па да нам је то најбољи поука да се освијестимо.

У недјељу 30 августа Њ. Високопреосвештенство посјетио је Морињ, који је јако настрадао за вријеме задњих догађаја. Ово је прва архијерејска посјета Морињу од 1876 године. Црква је била добро посјећена, како од народа из мјеста, тако и из околине села. Народ је био јако одушевљен овом посјетом, јер му је дачас најпотребнија духовна храна. На литургији г. Митрополит одржао је бесједу против комунизма и поуку за садашње прилике и потребе тога краја.

Истога дана увече г. Митрополит посјетио је женски манастир Бању и код Риснa. Окуљеном народу одржао је архијерејску поуку, а за тим продужио за Котор, гдје је и преноћио.

У свим овим мјестима знатно је помогао сиротињу и настрадале. Сутриадан повратио се у своју резиденцију.

Пријем публике

Национални одбор саопштава да ће претсједник, као и чланови одбора примати публику сваког радног дана само од 11 до 12 часова.

Важно саопштење о увозу робе из Италије

Према саопштењу Гувернерства за Црну Гору — Цивилни Комесаријат — кроз најкраће вријеме приспјеће 1.500 квинтала штофова, конфекције, ципела и др. Ова се роба преузима у Бару од стране заинтересованих трговаца. Плаћање робе је у готову, а цијене продаје робе у трговинама одредиће комисија. Заинтересовани трговци моћи ће да разгледају узорке ове робе код г. Др. Францескети, претставника „Е. И. А. А.".

Сви трговци који су овлашћени за рад са односном робом позивају се да преко мјесних удружења трговаца хитно упуте претставке Трговинско-инд. и занатској комори у Подгорици и у истима назначе количину и врсту робе коју желе преузети. Биће узете у обзир само оне претставке које буду упућене преко удружења и од истог препоручене.

Ова пошиљка робе на територију Гувернерства обиљежава почетак оживљавања наших тржишта и суза ања прајтеране скупоће. Осим тога Комора је добила увјеравање, да ће се и у будуће у ову сврху слати нови контигенти робе, не само споменутих већ и других потребних артикала.

Из канцеларије Трговинско-индустријске и занатске коморе у Подгорици.

Нађени кључеви

У уторак 1 овог мјесеца на ливади код Манастирских Бостана нађена су четири кључа прикачена на алку ланцу. Сопственик нека се обрати слагачком одјељењу штампарије „Обод".

Вјеридба

Даница, кћерка пок. Милице и пок. Стевана Поповића, сједиште из Подгорице, и Василије-Васко, син Милице и пок. Риста Поповића, бив. црногорског министра, са Цетиња, вјерени на Цетињу 6 септембра 1942 год.

Симпатичним младенцима наше срдачно честитање.

ЧИТУЉА

13 јануара убијен је и опљачкан од комуниста на Врбању наш пријатељ Урош М. Станишић, прив. чиновник из Херцегиновог. Његови остаци пронађени су и пренесени на Топлу 2 августа т. г., и истог дана сахрањени у породичној гробници.

Покојнику нека Бог даде рајско насеље, а старом оцу, проти Марку, супрузи Марији и осталој породици наше искрено саучешће.

Пок. Ристо Стојановић добротвор Фонда за помагање сиромашних ђака

У знак пиетета према своме другу, активни и резерани официри на Цетињу уписали су пок. Риста М. Стојановића, потпуковника, ва добротвора Фонда за помагање сиромашних ученика свдашње Гимназије са улогом од 380 лира. На овом племенитом гесту директор Гимназије госп. Илија Зорић најтопије им се захвалио.

Премјештени:

На Цетињу: Калођеровић Милош, пољопривредни референт у Андријевици, Живановић Јевто, контролор поште по (молби).

У Никшићу: Ракочевић Петар, службеник Пореске управе, Шавник.

У Пријепоље: Ракочевић Батрић, службеник среског начелства Бијело Поље, за магационера (по молби).

Враћени у службу:

На Цетињу: Драговић Лопичић Стане, за аванчника дневничара при VI дирекцији (отпуст замијењен удаљењем за 3 мјесеца), Божовић Павле, за прегледника финансијске страже.

МАЛИ ОГЛАСИ

Изгубио сам следећа документа која оглашавам за неважећа:

1) Личну легитимацију издату од општине цетињске под број 2707.

2) Признаницу — потврду на предати радио, која гласи на г. Ника Зубера.

3) Уверење о политичкој исправности издато од Националног одбора а потврђено од Краљ. Карабинјера.

Урош Илићковић
2-3 Цетиње, Бајова ул. број 73

Изгубио сам сједочанство о свршеном IV разреду основне школе у Фармацима из 1940/41 школске године, те га овим оглашавам за неважеће.

Јован (Јово) Лаковић
2-3 из Лекића, срез Подгорички

Моју личну легитимацију број 3335 издату ми од Среског начелства Цетињској и остала документа и путарску књижицу изгубио сам. Молим оног ко ова документа нађе да их преда Уредништву „Гласа Црногорца".

Петар Н. Домазетовић
2-3 чиновник

ТРАЖИМ САВОЈЕ ЧЕЛНИКА ЈОВАНА НИКОЛИНА БОЈАНИЋА који су нестали на путу од Комиње, Камениће до Ријеке Црнојевића дана 3 марта 1942 године. Молим сваког онога ко о њима ма шта зна, било добро или зло, да ме извијести на доњу адресу или преко Уредништва листа уз награду коју обећавам. Алелујем не племенитост људи, јер сам губ-тком мојих синова остала самохрана на огњишту.

2-3 *Милица Николина Бојанић* уд.
Маркова Барутане (Лешјанска Нахија)

Моју личну легитимацију издату од стране Општине цетињске под бројем 4569 изгубила сам те је овим оглашавам за неважећу.

Рамизовић Емина
2-3 из Цетиња

Моју личну легитимацију издату од стране Општине цетињске под бројем 6575/42 изгубио сам, те је овим оглашавам за неважећу.

Зорић Б. Велимир
1-3 ученик штампе „Обод" — Цетиње

ПОТРЕБУЈЕМ 10.000 кгр. црног грожђа. Једно или више лица, из истог села, који са тим количином располажу, нека ми се што прије обрате ради погодбе.

Испорука на најближа колски пут.

Мило Јоновић
2-3 трговац — Цетиње

Моје сједочанство о свршеној матури Трговачке академије у Подгорици у 1940/41 години изгубио сам, па га овим оглашавам за неважеће.

Милинко Б. Вучинић
2-3 Подгорица, ул. Цар број 32

Продаје се: МАШИНСКО-РАКИЈСКИ КАЗАН у добро очуваном стању — Упитати:

Стевана Перовића,
2-3 трговца — Подгорица.

Пошто сам изгубила моју личну легитимацију издату од стране општине цетињске под број 4083, то је овим оглашавам за неважећу.

Јелена Н. Ратковић
2-3 из Цетиња

Моје сједочанство о свршеном IV разреду подгоричке гимназије изгубио сам, те га овим оглашавам за неважеће.

Радосав В. Ивановић
3-3 Доњани — Подгорица

Приликом смрти мог рођака Душана Живковића, који је погинуо као националиста, обратио сам се мојим и његовим пријатељима, путем списка, како бих пријуло његовој породице нешто брже помоћи.

Стицајем околности, против моје воље, списак ми је нестао. Зато молим све наше пријатеље који су изјесну суму приложили да ми то саопште, како бих списак и новац жељо предати породици погинулог.

Андрија Живковић
3-3 трговац

Од мог сина Стевана Газиводе, чиновника Поштанске штедионице у Београду, немам вијести од априла 1941 године. Моли се сваки ко би о њему нешто сазнао да ме извијести.

Унапријед захвалан
Мргуд Газивода,
земљоделник
3—3 Црнојевића Ријека

Стручни наставници математике, физике, хемије и језика солидно спремају ученике-це за испите из свих предмета, а савјесно извршавају разне саставе, молбе, преводе и тумачења, особито на италијанском и нашем језику, не само за ђаке, него и за све уопште, уз скромни хонорар.

Јамче за успјех свијем свршеним радом.

2-3 *Груда 28 десно-Цетиње*

Изгубио сам сједочанство III разреда петињске гимназије, те га овим оглашавам за неважеће.

Лука Б. Јовићевић
3-3 Цетиње

Изјављујем да се одричем свога сина Мурата Хашимбеговића, јер исти проповиједа комунистичку идеологију, те за сва његова дјела не одговарам.

Мухамедбег Хашимбеговић
3 3 бивши народни посланик из Пријепоља

ТВРТКА МАРИО БЕРСЕЛИ

УВОЗ — ИЗВОЗ

МИЛАНО — ул. Сиђери, 1; тел. 575.080
ЦЕТИЊЕ — „ Бајова, 8;
ТИРАНА — „ ђен. Париани, 135

ПРОДАЈА НА ВЕЛИКО

ИСХРАНА, ОДЈЕЋА, ВИНА, ЛИКЕРИ

Искључиви претставник чувених Сартијевих пецара у Болоњи

4-10

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти нашег доброг и непрежаљеног сина, супруга, оца, брата, ђевера, стрица и ујака

† ВИДА МАРКИШИНА ЈОВИЋЕВИЋА

који се [illegible] дужег боловања преселио у вјечност 5 августа т. г. у 52 години [illegible] можемо пропустити да овим путем не изјавимо захвалност гг. [illegible] Црнојевића италијанском и др. Б. Јовићевићу; из Цетиње; [illegible] Ивану [illegible]овићу, др Вукићу, др Петровићу, др Павловићској и др [illegible] ћу, [illegible]ској и искрено заузимање око покојника, не жалећи труда [illegible] сти смрти. Хвала рођацима, пријатељима, кумовима и позна [illegible] ам покојника, у току његове болести, обилазиле.

Захвални [illegible] рођацима, пријатељима, кумовима и познаницима из општина: Р[illegible] ске који у оноликом броју дођоше, покојника жалише и до вјеч[illegible] тише.

[illegible] смо захвални рођацима, пријатељима и кумовима из Цетиња и пријатељима из Доњег Краја и Угања који у оноликом броју дођоше да ожале, присуствују спроводу и сахрани нашег драгог покојника.

Такође смо захвални г. г. Војводи Иву Радовићу, претсједнику Цетињске [illegible] Ђуру Дапковићу и Милети Мићићу в. п. т. сарјентима и Саву Кршићу секретару Цетињске [illegible] штине на телеграфским и писменим саучешћима.

Особито смо захвални свим поште.-телегр. службеницима Дерекције пошта и Пошта Цетиње на [illegible] телеграфским и писменим саучешћима; нарочито смо [illegible] захвални [illegible] тогу што су вјерни дјелом хтјели и лично учествовати спроводу и сахрани драгог нам покојника.

Нека је хвала и свима овима, који нам било којим путем изјавише саучешће, у нашој превеликој жалости.

Понаособ смо много захвални и благодарни г. Душану Јанковићу свештенику који изврши опијело и који се онако дирљивим ријечима опростио са нашим драгим покојником.

Шинјон — Ријека, августа 1942 г.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

Мајка ЈОВЕ, супруга МАРИЈА, синови: ПУРО, ПЕРО, ПАВЛЕ — СТАНКО; кћер МИЛКА; браћа: БУРО и НИКОЛА; сестра ВЕЛИКА; сестре ЗАГОРКА и АНЂЕЛКА; синовци: ЉУБОМИР и БОЖИДАР; синовице: ДЕСАНКА, СТОЈАНКА и ДРАГИЦА; сестрић ИВО.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Са болом у души јављамо, да је наш никада непрежаљени муж, отац, тест, брат и стриц

† МАРКО ЛУКОВ ДРАГОВИЋ

срески начелник у пензији и бивши banski савјетник

умро на дан 28 маја т. г. у својој 81-ој години живота, послије кратког боловања, оставивши нас да вјечито за њим тугујемо.

Сматрамо за своју особиту дужност овим путем захвалити свима овима, који похиташе на глас смрти драгог нам покојника, у овим тешким данима, изражајући и своје искрене осјећаје, те за жалиште, до вјечне куће испратише и на тај начин нам бол ублажише.

Особита хвала г. г.: Радоњи Јукићу, проти Борђији Поповићу и Милутину Арсенијевићу свештенику који су спроводу учествовали и опијело извршили и г. г. Милутину Јелићу, директору гимназије, Тому Савићу и Петру Пошћићу судијама, Величку Бојовићу мајору, Миломану Вујадину и Боку Рачићу, пензионерима: Радисаву Мишковићу п. т. чиновнику; Радоњи Масловарићу и Тому Вучелићу, учитељима; Луки Мартиновићу, посједнику и Вељу Дедовићу, кафедрији, који се дугим и дирљивим говорима у име племена Васојевића, војске, официра, ратника, удружења и установа, опростише са покојником, износећи историјат покојниковог живота и његове врлине и заслуге.

Нека је хвала свима и свакоме ко нам на ма који начин, усмено или писмено изрази своје саучешће за нашим милим покојником и тиме нам ублажи бол и тугу.

Андријевица, 28-VIII-1942 год.

ОЖАЛОШЋЕНИ:

МИЛИЦА супруга; кћерке: МИЛИЦА и СТАНИЦА; зетови: ИЛИЈА МАРНИЋ, претс. општине и РАДИВОЈЕ ЗОЊИЋ, адвокат; болт НОВИЦА, учитељ; браћа: РАДОЈЕ, посједник, ВАСО, учитељ, ДУШАН и МИОДРАГ, инжењери и МИЛОРАД, абитуријент и остала многобројно родбина.

CBNG CDRE BIBLIOTEKA CETINJE

Посљедње вијести са раних бојишта

Савезничке снаге заузеле су Новоросијск

ИТАЛИЈАНСКИ БИЛТЕН БРОЈ 833 ОД 7 СЕПТЕМБРА 1942-XX

Главни стан италијанских наоружаних снага јавља:

У централној зони египатског фронта дошло је јуче до борбе током које су непријатељу нанешени осјетљиви губици. У ваздушним двобојима оборили су њемачки ловци 15 авиона, 2 су оборили противавионске батерије копнених јединица а 1 се срушио у близини Бардије погођен паљбом одбране Тобрука. На острву Сира (Циклади) разорена су 3 непријатељска бомбардера. На централноме дијелу Средоземнога Мора оборена су у море 4 енглеска ваздушна торпиљера брзом реакцијом пратње једног нашег нападнутог конвоја. Наше поморске јединице погодиле су једну непријатељску подморницу, која се преврнула и потонула.

ВАНРЕДНИ ЊЕМАЧКИ БИЛТЕН ОД 6 СЕПТЕМБРА 1942-XX

Фиреров Главни стан јавља:

Пала је копнена и поморска тврђава Новоросијск, посљедња важна војна лука што је совјетској морнарици преостала на Црноме Мору послије пада Севастопоља. Ову сјајну војну побједу извојевале су током жестоких борби против совјетских утвада, што су трајале више дана под занредно тешким теренским условима, Вартембершка, Баденска, Франачка и Хесенска дивизија у сарадњи са румунским коњичким формацијама. Плијен се још пребројава.

ВАНРЕДНИ ЊЕМАЧКИ БИЛТЕН ОД 7 СЕПТЕМБРА 1942-XX

Фиреров Главни стан јавља:

Њемачке подморнице потопиле су у жестоком борбама против конвоја или изолованог бродовља дуж источне обале Америке, у Атлантику и код западне обале Африке 17 бродова од укупно 108.000 тона.

Совјети и њихови савезници

Литвинов је предао вашингтонској влади нов захтјев московске владе за неодложиво отпремање помоћи, нарочито аероплана и борних кола. Лист „Њујорк Таимс“ јавља да је сјеверноамеријска влада одговорила да ће се тај материјал послати чим услови пловидбе буду побољшани.

Секретар финансија британског адмиралитета одржао је говор против агитације за стварање другога фронта, која се још увијек наставља у Енглеској. Овај покретје врло неинтензиван — изјавио је он — и стално прави Великој Британији и Русији најгоре услуге.

Блиски исток

У [illegible] Сирији повећавају се нер[illegible] изазвани [illegible]ешком исхрањеном си[illegible]ом. Се[illegible] становништво одуп[illegible]ли[illegible]ији која покушава да [illegible] предају залиха на[illegible] [illegible]неким мјестима дошло је до [illegible]ких сукоба са жандармеријом, која [illegible]налог да такође и по ноћи пр[illegible]е у станове сељака, како би их присилила на предају залиха. Велико негодовање изазвало је такође хапшење многих чланова савјета стараца, који су задржани као таоци да би се селима одузеле што веће залихе.

Једно сјајно британско наређење

У вези са покушајем британског радија да демантује постојање оперативних наређења нађених код заробљеника ухваћених код Дијепа, објављује се од данас сљедеће: У случају да се Лондон усуди да ванично побија постојање ових наређења за операције, спремни су Њемци да их на све могуће начине и свим средствима објаве и покажу Британцима: путем штампе и радија, бацајући њихове репродукције израђене на лецима на територију британског острва, дајући их на испитивање претставницима стране штампе и страним дипломатима, стављајући их на увид свјетској јавности.

На тај начин ће бити јасно показан војни дилентантизам којим одишу та наређења, што ће енглеском генералштабу бити веома неугодно.

У том наређењу о операцијама код Дијепа стоји у једном додатку да се гдјегод је могуће морају везати заробљенима руке, како они не би били у стању да униште своје документе.

Врховна команда њемачких наоружаних снага наредила је стога да се сви британски официри и војници баце у ланце. Мотив овог поступка саопштен је заробљеницима. Ова мјера ће бити укинута тек онда када британска влада буде званичним саопштењем поништила наређење издато у горе наведеној заповијести.

Британско министарство рата објавило је на то, да ће бити отворена анкета ради установљења да ли је заиста било издато такво наређење. Категорички се побија са британске стране да се заробљеницима вежу руке. Свако наређење такве врсте — варварска изјава — биће оповано у случају да буде издато.

Индија

Напетост у Индији никако се не смањује. Један Индијац наоружан револвером извршио је атентат на поткраља. Атентатор је стријељан.

Опасност ситуације присилила је Енглеве да пусте на слободу Гандијевог сина и директора листа „Индиа Тајмс“. У Бомбају и Алахабаду дошло је до великих изгреда.

Поткраљ је одлучио да истјера из средњих и виших школа све младиће који буду учествовали у противбританским покретима.

У Мадрасу су колоне Индијаца напале на станицу спријечивши полазак возова пуних енглеских трупа. Полиција је отворила ватру на Индијце, ранивши двадесетак и убивши тројицу.

У бившој бенгалској престоници Даки узела је индијска побуна врло тешке размјере. Полиција је отворила паљбу на многобројне групе демонстраната који су покушавали да ослободе политичке затворенике. До сада је избројано 32 мртва и 150 рањених.

Иран не жели рат

Ирански министар претсједник изјавио је да су неосноване вијести да Иран улази у рат. Осим тога је рекао да војне мјере које се сада предузимају имају једини циљ да врате у нормално стање неке предјеле у којима је од времена англо-совјетске окупације попустила безбједност и ред.

И Ирска тражи слободу

Осуда на смрт шесторице ирских „терориста“ — као што их зове британска штампа — изазвала је згражавање у Америци и Ирској. Лондонски дописник листа „Свенска Дагбладет“ пише да су власти усљед тога нашле за сходно да поврате смртне пресуде петорици оптужених, док ће шести да умре као њихов репрезентант, будући да његова кривица није ништа већа од кривице осталих. Полицијска појачана скупљена су пред затвором у којему је затворен тај ирски родољуб. Једна група жена приредила је демонстрацију пјевајући ирске националне химне. Полиција је напала на демонстранте.

Вијести из Белфаста јављају да се противбритански изгреди настављају у цијелој Ирској. У околини града

[illegible] отворила је енглеска полиција два складишта оружја и муниције ирских револуционара. Дирекција полиције у Улстеру објавила је један комунике у којему је саопштила да је један камион са наоружаним људима, долазећи из Ирске, прешао преко границе. Дошло је до сукоба са полицијским колима, те је отпочела вуцњава. Нападачима је послије успјело да поново пређу преко границе. Сазнаје се из Даблина да су тамо у вези са вјешањем деветнаестогодишњег Ирца Томаса Виљама свечане биле затворене за један сат. На јавним зградама истакнута је застава на пола копља у знак националне жалости. Америчке трупе у сјеверној Ирској остале су затворене у својим касарнама под пуним наоружањем спремне да дочекају евентуалне наоружане нападе ирских иредентиста. Такође и у Лондону влада страх од изгреда елемената који симпатишу са Ирском. Инспектори Скотланд Јарда чувају јавне зграде.

Египат се буни против британске доминације

У цијелом Египту, а нарочито у Александрији и у Каиру дошло је до жестоких демонстрација против окупаторских трупа пригодом прославе дана независности. У студентским круговима дошло је до многобројних инцидената, у којима је интервенисала и полиција.

Шесто-годишњица потписивања енглеско-египатског уговора

Приликом шесте годишњице потписивања енглеско-египатског уговора одржао је претсједник египатског министарског савјета Нахас-паша један говор, чије разне наводе побија претсједник египатског националистичког друштва. Он истиче да је Нахас-паша, говорећи о британским демократским идеалима, мислио у противурјечности са самим собом. И заиста, три мјесеца прије доласка на власт нападао је он Велику Британију изјављујући да се демократија можда примјењује у Енглеској, а и сигурно не у египатским земљама, у којима се угњетава становништво, спутава штампа, спречавајући народ да изрази своје мишљење. Говорећи о енглеско-египатском уговору, изјавио је Нахас-паша том истом приликом да су Енглези погазили дух уговора. Нахас-паша — закључио је претсједник националистичког друштва — изгледа да је заборавио да је Енглеска дала египатском народу 83 обећања, не одржавши ни једно од њих. Затим је упутио апел египатском народу, позивајући га да буде спреман за највеће напоре у борби против угњетавача.

Маршал Манерхајм на Ладошком фронту

Маршал Манерхајм посјетио је на фронту Ладошког језера раскрилиу италијанских јуришних бродића. Изврши о је смотру посада јуришних бродића, и задржао се послије тога у срдачном разговору са командантима. Капетан корвете Бјанкини обавијестио је маршала Манерхајма о побједоносним акцијама на Ладоги. Фински маршал честитао је појединим командантима јуришних бродића, захваливши им се на њиховој драгоцјеној сарадњи.

Далеки исток изриче задовољство са јапанском политиком

Министар претсједник Тојо у својству министра рата рапортирао је Цару о војном положају. Савјаје се из Хоингкиванга, Сајгона и Шангаја да је образовање министарства за Велику Источну Азију наишло на задовољство у те три земље, које су поново изразиле своју спремност за сарадњу на потпуном остваривању великог јапанског идеала.

КРАТКЕ ВИЈЕСТИ ИЗ ИНОСТРАНСТВА

— У Екватору откривена је велика револуционарна урота, чија су средишта била Квито и Куајаквил. Влада тврди да господари ситуацијом.

— Ових дана биће потписан шпанско-аргентински трговачки уговор о набавци за Шпанију 10 милиона квинтала жита и других земљоградничких производа. Транспорти ће се извршити на шпанском и аргентинском бродовљу.

— Орган јапанске владе изјавио је новинарима да је министар иностраних дјела Того дао оставку из личних разлога. Та оставка, насупрот вијестима прошираним у иностранству, нема никакве везе са стварањем новог министарства за Источну Азију нити са сасвим новим политиком Јапана.

— Микадо је именовао бившег министра иностраних дјела Того чланом Горњег дома.

— Од 30 септембра укинуће Сједињене Државе све приватне или трговачке радио-телеграфске везе са европским земљама, а изузетком Велике Британије, Шведска о[illegible] још није званично обавијештена о тој мјери.

— У Француској се осјећа недостатак хартије. Власти су подузеле мјере у циљу спречавања овог недостатка. Скупљање отпадака хартије довољно је за посљедњих 5 мјесеци 42.000 тона нове хартије.

— Према статистикама једног сјеверноамеричког института опала је Рузвелтова популарност. Поред броја оних који осуђују претсједников рад износи 8% у поређењу са прошлим мјесецом.

— Једна група португалских генералштабних и вишњемарјских официра посјетила је Рајх, гдје је разгледала неколико војних установа а затим отпутовала на источно бојиште.

— Један канадски генерал изјавио је да је приликом напада на Дијеп погинуло 170 канадских војника. Рањено је 626. Генерал је изјавио дословно да је број несталих знатно већи.

Штампарија „Обод“ — Цетиње

CRNOJEVIĆ